

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie **radcy prawnej B.K.**, obwinionej o popełnienie przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. art. 6, art. 12 ust. 1, art. 36 ust. 2, art. 43 ust. 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2023 r. kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 8 czerwca 2022 r., sygn. akt WO-41/22, utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 17 grudnia 2021 r. o sygn. akt D [...]

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych) obciąża radcę prawną B. K.

UZASADNIENIE

Radca prawna B. K. została obwiniona o to, że:

1) w okresie od stycznia 2016 r. do grudnia 2017 r. niewłaściwie i niegodnie wykonywała zawód radcy prawnego jako pełnomocnik S. P. w sprawach o podział majątku przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. akt II Ns [...] oraz zniesienia obowiązku alimentacyjnego wobec byłej żony ww. przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. akt V RC [...], tj. wprowadzania w błąd co do wyznaczenia przez sąd terminów rozpraw czy terminów składania pism procesowych lub wniosków,

niereagowania na wezwania sądów do uzupełnienia braków formalnych pism procesowych - pomimo przyjęcia w okresie od stycznia 2016 r. do grudnia 2017 r. wynagrodzenia od klienta za świadczenie ww. pomocy prawnej w kwocie 21 050 złotych, co narusza podstawowe wartości i zasady wykonywania zawodu radcy prawnego, określone w art. 6 oraz art. 12 ust. 1 oraz art. 36 ust. 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w związku z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (dalej powoływana jako: ustawa o radcach prawnych);

2) w okresie przed przystąpieniem do świadczenia pomocy prawnej, tj. przed dniem 1 stycznia 2016 r. nie ustaliła z klientem S. P. zakresu usługi, wysokości przysługującego honorarium i sposobu jego wyliczenia, a także zasad ponoszenia opłat i wydatków za prowadzenie spraw o podział majątku przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. akt II NS [...], oraz zniesienia obowiązku alimentacyjnego wobec byłej żony ww. przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. akt V RC [...] , w tym nie zawarła pisemnej umowy o świadczenie tej pomocy, co narusza podstawowe wartości i zasady wykonywania zawodu radcy prawnego, określone w art. 43 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w związku z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych oraz § 3 ust. 1-2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego stanowiącego załącznik do uchwały Nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015 r.

Orzeczeniem z dnia 17 grudnia 2021 r., sygn. akt: [...], Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...]:

1. uznał radcę prawną B. K. ([...]), winną zarzucanego w punkcie 1 wniosku o ukaranie czynu, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 6 oraz art. 12 ust. 1 oraz art. 36 ust. 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych wymierzył karę pieniężną w kwocie 10 000 złotych;

2. uznał radcę prawną B. K. ([...]), winną zarzucanego w punkcie 2 wniosku o ukaranie czynu, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 43 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych i za czyn ten na podstawie art. 64 ust. 1 i art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych wymierzył karę nagany;

3. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych zasądził od obwinionej radcy prawnej B. K. ([...]), na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...] tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 2100 złotych.

Odwołanie od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca obwinionej, zaskarżając je w całości na jej korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1) naruszenie art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych poprzez orzeczenie o winie obwinionej co do przewinienia dyscyplinarnego z art. 43 ust. 2 w sytuacji, gdy nastąpiło przedawnienie karalności tego czynu;

2) naruszenie art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych poprzez orzeczenie o uznaniu obwinionej winnej przewinienia dyscyplinarnego z art. 6, art. 12 ust. 1, art. 36 ust. 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w sytuacji, gdy nastąpiło przedawnienie karalności tych czynów w części;

3) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 410 k.p.k. w zw. z art. 391 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie odczytania zeznań pokrzywdzonego złożonych w toku postępowania przed Rzecznikiem dyscyplinarnym, w sytuacji, gdy zeznania te są odmienne od zeznań złożonych na rozprawie w dniu 26 października 2021 r.;

4) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez oddalenie Wniosku dowodowego obrońcy o przeprowadzenie dowodu z dokumentów akt spraw II Ns [...] i V RC [...] Sądu Rejonowego [...], w sytuacji, gdy dowód z tych akt ma znaczenia dla ustalenia, kiedy, w jakiej formie i przez kogo składane były w tych sprawach pisma procesowe, co ma znaczenie dla ustalenia wiarygodności pokrzywdzonego;

5) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art.424 § 1 i2 k.p.k., poprzez nic w skazanie jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakiej w tej mierze oparł się dowodach, dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, a także nie wskazać okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kary;

6) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art.7 k.p.k. poprzez dokonanie wybiórczej i dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegającym na bezpodstawnym przyjęciu, że radca prawna B. K. niewłaściwie i niegodnie wykonywała zawód radcy prawnego jako pełnomocnik S. P. w sprawach o podział majątku przez Sądem Rejonowym [...] o sygn. II Ns [...] oraz zniesienia obowiązku alimentacyjnego przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. akt V RC [...], poprzez wprowadzanie w błąd co do wyznaczenia przez sąd terminów, rozpraw czy terminów składania pism procesowych lub wniosków, nie reagowania na wezwania sądów do uzupełnienia braków formalnych pism procesowych, w sytuacji gdy radca prawna B. K. nigdy nie przyjęła pełnomocnictwa do reprezentowania S. P. w sprawie V RC [...] przed Sądem Rejonowym [...], zaś w Sprawie II Ns [...] przed Sądem Rejonowym [...] S. P. miał pełną wiedzę o stanie postępowania.

Formułując powyższego zarzuty obrońca obwinionej wniósł o „uchylenie orzeczenia w pkt. 2 i umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności”, a także o „uchylenie orzeczenia w pkt. 1 i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania”.

Orzeczeniem z dnia 8 czerwca 2022 r., sygn. akt WO-41/22, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie:

1. uchylił pkt. 2 zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt [...] i umorzył postępowanie w tym zakresie;

2. w pozostałym zakresie (tj. w pkt. 1 i 3) utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt D [...];

3. zasądził tytułem kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym od obwinionej na rzecz pokrzywdzonego kwotę 840,00 zł brutto;

4. zasądził od obwinionej koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1 800,00 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Kasację od orzeczenia sądu II instancji wniósł obrońca obwinionej, który zaskarżył powyższe na korzyść obwinionej w części dotyczącej rozstrzygnięcia z pkt 2, 3 i 4, podnosząc rażące naruszenie prawa, tj.:

1. art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych poprzez orzeczenie o uznaniu radcy prawnego B. K. za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 6, art. 12 ust. 1, art. 36 ust. 2 i art. 44 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w sytuacji, gdy nastąpiło przedawnienie karalności tych czynów, przynajmniej w części;

2. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie wybiórczej i dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, skutkującą błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegającym na bezpodstawnym przyjęciu, że radca prawna B. K. niewłaściwie i niegodnie wykonywała zawód radcy prawnego jako pełnomocnik S. P. w sprawach o podział majątku przez Sądem Rejonowym [...] o sygn. II Ns [...] oraz zniesienia obowiązku alimentacyjnego przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. V RC [...], poprzez wprowadzanie w błąd co do wyznaczenia przez sąd terminów rozpraw czy terminów składania pism procesowych lub wniosków, nie reagowania na wezwania sądów do uzupełnienia braków formalnych pism procesowych, w sytuacji gdy radca prawna B. K. nigdy nie przyjęła pełnomocnictwa do reprezentowania S. P. w sprawie V RC [...] przed Sądem Rejonowym [...], co wprost wynika z akt sprawy, zaś w sprawie II Ns [...]

przed Sądem Rejonowym [...] S. P. miał pełną wiedzę o stanie postępowania, co wynika z jego zeznań.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca obwinionej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w zakresie czynu popełnionego od stycznia 2016 r. do 8 czerwca 2017 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza wywiedzionego przez obrońcę obwinionej nadzwyczajnego środka zaskarżenia prowadzi do wniosku, iż podnoszone przez skarżącego zarzuty nie zasługują na uwzględnienie i w żaden sposób nie mogą doprowadzić do postulowanego przez autora kasacji rezultatu. Oczywista bezzasadność kasacji uzasadniała natomiast jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych.

Poprzedzając dokonanie merytorycznej analizy zarzutów podniesionych przez autora kasacji przypomnienia wymaga, iż podstawą kasacyjną w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych może być rażące naruszenie prawa (materialnego bądź procesowego), a także rażąca niewspółmierność kary dyscyplinarnej (art. 62³ ustawy o radcach prawnych), przy czym powyższe uchybienia winny dotyczyć orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji. Szczególnego uwypuklenia wymaga, iż w kasacji nie można tym samym podnosić zarzutów kwestionujących orzeczenie pierwszoinstancyjne, gdyż celem postępowania kasacyjnego nie jest ponowne rozpoznanie sprawy i dublowanie kontroli rozstrzygnięcia sądu meriti. Zarzuty podnoszone w kasacji, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, winny bowiem dotyczyć sposobu postępowania sądu ad quem oraz zakresu przeprowadzonej przez powyższy kontroli instancyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2014 r., sygn. akt III KK 176/14, LEX nr 1483957).

Podkreślić jednocześnie należy, iż „strona nie może ograniczyć się do wyrażenia ocen, iż czuje się zaskarżonym orzeczeniem pokrzywdzona, czy też do polemiki z ustaleniami faktycznymi, dokonanyymi przez korporacyjny sąd

odwoławczy lub do kwestionowania ocen dokonanych przez ten organ, bez jednoczesnego wskazania, które przepisy prawa zostały w toku korporacyjnego postępowania dyscyplinarnego naruszone i bez wykazania nadto, że naruszenie to miało charakter rażący” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2004 r., SDI 7/04, LEX nr 568870.). Jak wskazuje się w judykaturze, nie każde bowiem naruszenie nosi znamię rażącego, a stwierdzone uchybienia nie skutkują niejako automatycznie koniecznością powtórzenia postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2010 r., SDI 1/10, LEX nr 1615615).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż wywiedziona kasacja, zweryfikowana w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, jest nietrafna w sposób niebudzący żadnych wątpliwości.

Poczynając od pierwszego z podnoszonych zarzutów, tj. rażącego naruszenia art. 70 ust. 2 ustawy o radcach prawnych poprzez orzeczenie o uznaniu obwinionej za winną popełnienia przewinienia dyscyplinarnego w sytuacji, gdy nastąpiło „przynajmniej częściowe” przedawnienie karalności tych czynów, wskazać należy, iż nie zasługuje on na uwzględnienie.

Przedstawiona przez skarżącego argumentacja, mimo doniosłego charakteru podnoszonego naruszenia, w samej już swej warstwie konstrukcyjnej wzbudza istotne wątpliwości, gdyż autor kasacji zdaje się kwestionować obowiązujące zasady dotyczące terminu przedawnienia czynu ciągłego, forsując nieznajdujący jakiegokolwiek poparcia w przepisach prawa pogląd o możliwości przedawnienia pojedynczych jego składników. Weryfikując przebieg niniejszego postępowania dyscyplinarnego nie sposób nadto nie dostrzec, iż powyższy stanowi powielenie zarzutu uprzednio podnoszonego w odwołaniu, który stanowiły przedmiot trafnych rozważań sądu ad quem.

W niniejszej sprawie obwiniona radca prawna została uznana za winną niewłaściwego i niegodnego wykonywania zawodu radcy prawnego jako pełnomocnik S. P. w sprawach o podział majątku przed Sądem Rejonowym [...] o sygn. akt II Ns [...] oraz zniesienia obowiązku alimentacyjnego przed Sądem

Rejonowym [...] o sygn. akt V RC [...] w okresie od stycznia 2016 r. do grudnia 2017 r. Zważając na zasadnie przyjętą konstrukcję czynu ciągłego, której to autor kasacji prawidłowości nie kwestionuje, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustalaby zatem dopiero w grudniu 2022 r. W orzecznictwie bezspornie przyjmuje się bowiem, iż przy „przestępstwach rozciągniętych w czasie, wieloczynowych, trwałych, jak i o charakterze ciągłym, za czas popełnienia takich przestępstw traktować należy ostatni moment działania sprawcy, w tym czas dokonania ostatniego z czynów składających się na realizację przestępstwa ciągłego” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2002 r., II KKN 387/11, LEX nr 52943). Zgodnie natomiast z treścią art. 70 ustawy o radcach prawnych nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata (ust. 1), a w razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem uprzednio wspomnianego terminu, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat (ust. 2). Orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zapadło w dniu 8 czerwca 2022 roku. Samo zatem już proste zestawienie powyższych dat wskazuje, iż niewątpliwie nie doszło do przedawnienia karalności i szersze rozważania w tym zakresie jawią się jako zbędne. Kwestionowanie natomiast ustalenia w zakresie daty końcowej czynu i okresu w jakim doszło do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jak czyni to obrońca w podnoszony zarzucie, stanowi w swej istocie nieuzasadnioną, ponowną próbę podważenia ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd I instancji.

Na aprobatę nie zasługiwał również drugi z podnoszonych w kasacji zarzutów, który w swej istocie odnosi się wprost do orzeczenia sądu meriti. Lektura powyższego treści wskazuje bowiem na dezaprobatę ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd I instancji i próbę poddania ich ponownej ocenie. W tym kontekście wyraźnego zaakcentowania wymaga, iż „zarzut naruszenia art. 7 k.p.k. może być podnoszony w postępowaniu kasacyjnym tylko wówczas, gdy sąd odwoławczy czynił samodzielne ustalenia faktyczne” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r., I KK 246/22, LEX nr 3482033). W niniejszej sprawie sąd ad quem utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy, nie czyniąc jakichkolwiek nowych i samodzielnych ustaleń faktycznych, co czyni podnoszony zarzut wadliwym u samych podstaw.

Podnosząc powyższe uchybienia skarżący zdaje się nie respektować zasady, iż celem postępowania kasacyjnego jest kontrola sprawy pod kątem rażącego naruszenia przepisów przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy nie jest natomiast zobligowany (a nawet uprawniony) do ponownej, niejako trzecioinstancyjnej oceny dowodów oraz weryfikacji dokonanych na ich podstawie ustaleń faktycznych wyroku sądu a quo (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2020 r., V KK 353/20, LEX nr 3278031) i wbrew oczekiwaniom skarżącego nie dokonuje ponownej oceny dowodów ani ustaleń faktycznych, a do tego właśnie zmierza (podobnie jak uprzedni zarzut) analizowane naruszenie. Przypomnieć w tym miejscu należy, iż Sąd Najwyższy, będący w postępowaniu kasacyjnym sądem prawa, a nie faktów, nie rozważa prawidłowości poczynionych przez sąd I instancji ustaleń faktycznych oraz dokonanej przez powyższy oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2020 r., V KK 220/20, LEX nr 3208550.).

Zauważyć nadto należy, iż autor kasacji w żaden sposób nie sprecyzował podnoszonych uchybień, jak również jakich ewentualnych naruszeń w kwestionowanym zakresie dopuścił się sąd II instancji. Analiza poczynionych przez sąd odwoławczy ustaleń prowadzi natomiast do wniosku, iż ocena zgromadzonego materiału dowodowego została dokonana w sposób w pełni odpowiadający standardom określonym w art. 7 k.p.k., a sądowi II instancji nie sposób zarzucić bądź to biernej akceptacji oceny sądu a quo, czy też braku wszechstronności, jak również prowadzenia postępowania w sposób sprzeczny z zasadami obiektywizmu, prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zd. 1 ustawy o radcach prawnych.

[M. T.]

[a!]

